

C/ Nou del teatre, 16
17004 - GIRONA
Tel. 972 22 50 44
www.cinematruffaut.girona.cat
a.e: info@cinematruffaut.com

MEMBRE DE LA XARXA

DISPARARON AL PIANISTA

They Shot the Piano Player
Espanya, 2023

Direcció: Fernando Trueba,
Javier Mariscal

Guió: Fernando Trueba, Javier
Mariscal

Durada: 103 min

Gènere: animació

Idioma: castellà, anglès

Data d'estrena: 06/10/2023

Música en els temps de la foscor

Dispararon al pianista és un documental d'animació. El terme és contradictori encara que la pel·lícula de Fernando Trueba i Javier Mariscal no és la primera. L'animació té com a punt de partida la representació d'un món mitjançant el dibuix, mentre que el cinema captura l'empremta d'un món. L'animació ens obre les portes a la imaginació i a una imatge sense límits, mentre que el documental vol documentar una certa realitat a partir de la seva captura. Com podem documentar a partir del dibuix? *Vals with Bashir* d'Ari Folman utilitzava el documental d'animació per a reconstruir el fet traumàtic i buscar una imatge de l'horror que no fos directe i crua. *Chicago 10* de Bret Morguen reconstruïa en dibuixos el judici de Chicago del 1969 i barrejava la imatge animada amb declaracions dels seus testimonis. En aquests dos casos pioners dins el gènere, l'animació servia per amagar o per donar forma allò que no es pot visualitzar. *Dispararon al pianista* de Fernando Trueba i Javier Mariscal parteix d'una investigació real. El cineasta i el dibuixant van començar a endinsar-se en el món de la Bossa Nova brasilera dels setanta i van anar fent diverses entrevistes amb els seus protagonistes. Al llarg del procés d'investigació va enregistrar la veu de Toquinho, Caetano Veloso, Milton Nascimento i es van recuperar documents amb les veus de protagonistes absents com Antonio Carlos Jobim, Joao Gilberto o Vincius de Moraes. El punt de partida és la de mostrar com a començament dels anys seixanta amb la Bossa Nova va esclatar un període altament creatiu, gairebé una nouvelle vague de la música al Brasil. La constatació d'aquesta idea es troba afectada per una altra que travessa tot el projecte. L'any 1964 es va instaurar al Brasil una dictadura que va durar fins a l'any 1984. Aquesta dictadura va tenir els moments més terribles fins l'any 1967, quan els militars encapçalats per Castelo Branco governaven el país. Aquest període va ser també el de l'esplendor de la Bossa Nova. A partir de posar de costat la política i la música, Trueba i Mariscal van començar a reflexionar sobre les dictadures que van crear-se al voltant del Brasil: Chile 1973, Argentina 1976, Uruguai 1973. Etc. És a partir d'aquesta confluència que apareix la figura central del projecte, el pianista Francisco Tenorio Cerqueira, conegut amb el nom artístic de Tenorio Jr. El pianista va ser un dels més brillants de la seva generació, va estar molt a prop de Vincius de Moraes, però un bon dia va desaparèixer. La

història de la vida de Tenorio Jr porta als documentalistes cap a l'Argentina on segons sembla va ser segrestat per la policia política mentre un dia al vespre anava a comprar un diari en un quiosc, a partir d'aquí no es va saber res més d'ell. Per què van fer desaparèixer a Tenorio Jr? Era el pianista una persona implicada en política i un lluitador contra la dictadura? Era la Bossa Nova una música que tenia una clara implicació política?

Per poder respondre a aquestes preguntes, *Dispararon al pianista* s'inventa la figura d'un periodista musical que després d'haver estat treballant sobre la Bossa Nova decideix investigar en la vida de Tenorio Jr i en el misteri de la seva desaparició. El documental és utilitzat per donar vida a un músic del qual queden molt poques imatges d'ell tocant, algun enregistrament sonor amb el seu piano i, sobretot, no queden gaires indicis de la seva vida. Per tal que el músic adquireixi protagonisme, apareix l'animació que no només recrea la seva etapa musical sinó també el que suposadament va passar després de la seva desaparició i amb quines circumstàncies va morir. En el transcurs del documental apareixen els principals músics de la bossa nova i alguns familiars del pianista. Les veus que escoltem són original però la imatge no és més que una caricatura animada de cadascun dels músics. El resultat és una pel·lícula curiosa i vistosa. Curiosa per la forma com articula i dona forma als documents del procés d'investigació i vistosa perquè l'animació de Trueba/Mariscal serveix per recrear un univers que es troba acompanyat d'una potent i meravellosa banda sonora.

Àngel Quintana
Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona